Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

PPHVA Dno 2025–22170
9.11.2025

StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntö

Asia: HE 92/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vammaispalvelulain 2 §:n muuttamisesta

LAUSUNTO

Esityksessä (HE 92/2025) ehdotetaan muutettavaksi vammaispalvelulakia. Esityksen tarkoituksena on varmistaa, että vammaispalveluiden saatavuus ja rahoitus voidaan turvata vammaisten henkilöiden oikeuksia edistävällä tavalla. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin elämänvaiheita koskeva säännös, jonka tarkoituksena on auttaa arvioimaan, milloin eri elämänvaiheissa olevan henkilön avun ja tuen tarpeeseen tulee vastata vammaispalvelulain mukaisilla palveluilla.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja yhteenvetona toteaa, että esitystä pidetään kannatettavana.

Ehdotettu lisäys lain nimeenkin sisältyvästä ja pitkään käytössä olleesta vammaispalvelujen käsitteestä on kannatettava, koska sen nähdään osaltaan turvaavan ja edistävän vammaisten henkilöiden oikeuksia.

Lakiehdotukseen tuodut lisäykset lain soveltamisalaa koskevaan pykälään sekä lain perusteluihin korostavat lain säilymistä erityislainsäädäntönä. 2 § lisätty virke: Arvioitaessa oikeutta saada vammaispalveluita eri elämänvaiheessa tulee ottaa huomioon, mitä 1 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta, vahvistaa lain säilymistä erityislainsäädäntönä.

Esityksen mukaan lain perusteella järjestetään palveluita niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa kyseessä olevaan elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta. Lisäykset elämänvaiheita koskeviin lainperusteluihin ovat tarpeellisia.

Elämänvaiheella tarkoitetaan ihmisen yleiseen elämänkulkuun kuuluvaa ajanjaksoa, johon liittyy sille tyypillisiä kehitysvaiheita ja tehtäviä. Esityksen mukaan elämänvaiheita ovat lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja vanhuus. Lisäykset elämänvaiheita koskeviin lainperusteluihin ovat välttämättömiä ja tarpeellisia. Ne ohjaavat sosiaalihuollon ammattilaisia lain tulkinnassa ja soveltamisessa. 2 § tuodut lisäykset täsmentävät ja tekevät laista tarkkarajaisemman. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

toteaa kuitenkin lausuntonaan, että alueelle jää avoimeksi huoli siitä, onko erityisesti vanhuuden elämänvaiheen perustelut riittävät hallituksen esityksessä. Sen vuoksi hyvinvointialue toteaa, että lain toimeenpanon edetessä voi tulla myöhemmin tarpeelliseksi edelleen täsmentää 2 § tehtyä esitystä, jotta perustelut saadaan lakiin kustannusvaikuttavasti ja vammaisten henkilöiden oikeuksia turvaavalla tavalla riittävälle tasolle kirjatuksi.

Soveltamisalaa koskevaan pykälään tuodut lisäykset palvelutarpeen jatkuvuudesta elämänvaiheiden siirtymissä on hyvä sekä perustelut tälle lisäykselle riittävät. Tärkeänä ja välttämättömänä toimeenpanon näkökulmasta nähdään myös esitykseen tuotu lisäys siitä, että arviointi tulee tehdä osana yksilöllistä palvelutarpeen arviointiprosessia, ja vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole vammaisen henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia tai riittäviä.

Hyvinvointialueella nähdään selkeyttävänä tekijänä se, että lain tasolle tuodaan kirjaus asiakasmaksulainsäädännöstä suhteessa ensisijaisen lainsäädännön mukaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Lopuksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue toteaa lausuntonaan, että lain perusteluihin tuotu konkretia toimeenpanon ja seurannan (luku 9.) määritelmistä on merkittävä ja tarpeellinen, koska hyvinvointialueilla on raportointivelvollisuus toimeenpanosta ja seurannasta, ja THL sekä STM seuraavat tätä hankkeessa vuoteen 2027 saakka.

Oulussa 9.11.2025

Leena Pimperi-Koivisto
sosiaalijohtaja, sosiaalityön tehtäväala